

zu beobachten. Auf einem nicht vollkommen abgeernteten Paprikafelde, welches sich unter einer dicken Schneedecke befand, beobachtete ich eine grosse Krähenschaar. Lange Zeit schaute ich ihnen zu, was sie eigentlich an den über die Schneedecke emporragenden Paprika-Stengeln zu tun haben. Mit nicht geringer Überraschung konnte ich dann feststellen, dass der Szegediner Paprika, diese weltberühmte Marke, auch für die Krähen eine willkommene Nahrung in der Zeit der Not darstellt. Die nähere Untersuchung ergab, dass die Krähen von der reifen Paprikafrucht die Hülle ebenso verzehrten, wie die Samenkerne. An diesem Tage mussten sich diese Krähen infolge der dicken Schneedecke wohl ausschliesslich von Paprika ernähren.

Bemerkung. Aus den Mageninhaltuntersuchungen ist es schon längst bekannt, dass die Saatkrähen mit Vorliebe auch Feldwanzen, hauptsächlich *Pentatoma* und *Aelia*-Arten verzehren, welche übelriechende und ätzende Sekrete ausscheiden. Nach solchen Nahrungsartikeln kann das Verzehren der Paprikafrucht gar nicht überraschen und ergibt das Verzehren derselben nur einen erneuten Beweis davon wie wenig bei den Krähenarten und wahrscheinlich auch bei vielen anderen Vogelarten der Geschmack- und Geruch-Sinn entwickelt ist. Diese Erwägungen lassen auch darauf schliessen, dass die ätzenden und übelriechenden Sekrete einiger Insekten nur gegen die mit höher entwickeltem Geschmacksinne und mit ausgezeichnetem Geruchsinn begabten Säugetiere, nicht aber gegen die Vögel Schutz bieten können. RED.

Megfigyelések az urali bagolyról.

Irta: HRABÁR SÁNDOR.

Ungvár környékének sík földjein gyakori téli vendég az urali bagoly. Ezek nézetem szerint mind valamennyien a Kárpátokból valók — egyik részük az északi, másik részük a déli oldalról. Mint rendkívül edzett madár tulajdonképpen nem a tél szigorúsága miatt hagyja el kedves hegyi bükköseit, hanem kizárólag a táplálékhiány miatt. Az 1923/24. évi tél például párját ritkította szigorúság és hőtömegek tekintetében, mégse kaptam egyetlenegy urali baglyot sem, mert a Kárpátok magasabb régióiban egérbőség volt.

Tápláléka nagyjában egyezik a macskabagoly táplálékával. Erre nézve adatokat szolgáltat a közleményem végén levő statisztika, amelyben föl vannak sorolva 1905-től kezdődőleg mindazok az urali baglyok, amelyek gyomortartalmát megvizsgálhattam. Látható, hogy a táplálékul szolgáló állatok főleg egerek és pockok, közbe egy-egy veréb vagy szajkó, tehát ez az érdekes és szép madár egyuttal rendkívül hasznos is és ezért a legmesszebb menő védelemben részesítendő. Részemről az összes baglyokat kivétel nélkül hatósági védelem alá helyezném, mert hiszen a buhu az egyetlen

faj, amely a vadtenyésztőnek kárt tehet, már kiveszőben van, így már mint természeti emlék is föltétlenül kimélendő.

Az urali bagoly tavasztól nyár közepéig nagyon különböző időszakban költ az ungi hegyekben. Az Ungvár fölött fekvő Stinatoria ösbükösben 1906. május 17-én három darab kirepült fiatalot láttam. Közeledésemre szétrebbentek, de az anyamadár éles kvek-kvek szóval nekem támadt s egyenesen a fejemnek csapkodott, a mikor pedig eltávoztam, még jó messzire elkisért fáról-fára röppenve.

1920. aug. közepén az Osztra hegységben (Szereďnye mellett) még nem repített fiait etető urali baglyot figyeltem meg.

A költési időszakban egész nap ébren vannak s tevékenykednek, téli időben azonban csak késő délután kezdenek mozgolódni.

A fogságban tartott vén nőtények a velük összezárt egyéb madarakkal rendkívül agresszíve viselkedtek. Az egyiket egyszer egy szelid *Aquila pomariná*-val zártam össze tágas ólba; azonnal megtámadta a sast és fölhasította a begyét. Ezt a példányt semmi más ragadozóval nem lehetett együtt tartani. Hangját — rekedt elnyújtott üvöltést — csak egyszer hallottam. Egy másik hatalmas nőtény gyakrabban szólt, különösen tavasz felé. Igen mély, morgó vhuu-vhú-vhú hármasszóval, nagyon emlékeztetett az örvös galamb bugására.

Az általam megvizsgált urali baglyok statisztikája, amely a táplálék mellett a főbb méreteket és a súlyt is tartalmazza, a következő:

Lelőhely — Fundort	Neme Geschlecht	Kelte Datum	Hossza	Súlya	Gyomortartalom Mageninhalt
			Länge	Gewicht	
			cm	dkgr	
Ungvár	♂	1905. X. 7.	60	—	<i>Microtus arvalis</i>
„	♂	1905. XII. 17.	59	—	„ „
Radvánc	♂	1905. XII. 20.	61	—	üres — leer
Németi	♂	1906. XI. 15.	61	—	<i>Locusta viridissima</i>
Perecsény	♂	1906. XII. 18.	59	70	<i>Microtus arvalis</i>
Ungvár	♂	1907. I. 8.	60	70	„ „
„	♂	1907. I. 8.	58	59	<i>Grylotalpa vulgaris</i>
„	♂	1907. I. 14.	62	70	<i>Microtus arvalis</i>
Tiba	♂	1907. I. 15.	60	69	„ „
Ungvár	♂	1907. I. 20.	61	72	„ „
Cigányóc	♀	1907. I. 27.	62	94	„ „
Turjaremete	♂	1907. II. 6.	60	73	üres — leer
Petróc	♂	1907. II. 14.	61	65	<i>Mus silvaticus</i>
Nevicke	♀	1907. II. 25.	63	97	„ „
Bozos	♀	1907. III. 2.	63	90	<i>Syrnium aluco</i>

Lelőhely — Fundort	Neme Geschlecht	Kelte Datum	Hossza	Súlya	Gyomortartalom Mageninhalt	
			Länge	Gewicht		
			cm	dkgr		
Csap	♂	1907. III. 2.	62	67	üres — leer	
Ungvár	♂	1907. III. 10.	61	70	" "	
Pinkóc	♀	1907. III. 18.	62	83	Microtus arvalis	
Bozos	♂	1907. III. 20.	60	64	" "	
Berény	♂	1907. III. 25.	59	60	Passer montanus	
Daróc	♂	1907. III. 26.	61	70	Microtus arvalis	
Baranya	♀	1907. III. 29.	63	87	Pica rustica	
Ungvár	♀	1910. XI. 20.	62	90	Microtus arvalis	
"	♀	1910. XII. 8.	62	98	Passer domesticus	
"	♂	1910. XII. 9.	60	68	Microtus arvalis	
Jenke	♂	1910. XII. 14.	59	62	" "	
Nagyláz	♀	1910. XII. 27.	62	88	" "	
Ungvár	♂	1911. I. 19.	61	—	üres — leer	
Szlatina	♂	1916. X. 7.	60	—	Mus silvaticus	
Szerednye	♀	1916. XII. 7.	63	92	" "	
Árok	♀	1919. X. 2.	64	—	Mus agrarius	
Rahonca	♂	1919. X. 4.	59	—	" "	
Ungvár	♂	1919. XI. 10.	58	61	" "	
"	♂	1919. XI. 27.	60	71	" "	
Vaján	♀	1919. XII. 11.	65	120	Microtus arvalis	
Randváne	♀	1919. XII. 17.	64	—	Mus agrarius	
Petróc	♀	1919. XII. 20.	65	97	" "	
Radváne	♂	1919. XII. 26.	59	—	" "	
Szürte	♀	1920. I. 4.	63	—	Microtus arvalis	
Csap	♂	1920. I. 13.	63·5	—	" "	
Nevicke	♂	1920. I. 16.	59	—	Garrulus glandarius	
Turjaremete	♂	1920. I. 21.	60	—	Mus agrarius	
Poroskó	♂	1920. I. 26.	60	—	" "	
Helmec (Ung)	♂	1920. I. 28.	61	—	Microtus arvalis	
Helmec	♂	1920. I. 28.	59	—	" "	
Minaj	♀	1920. II. 9.	62	95	" "	
Ungvár	♂	1920. II. 14.	60	—	Passer domesticus	
"	♂	1920. II. 20.	61	—	" "	
Bozos	♂	1920. II. 24.	60·5	—	üres — leer	
Berő	♀	1920. II. 25.	63	98	Microtus arvalis	
Helmec	♂	1920. II. 26.	60·5	—	" "	
"	♂	1920. II. 26.	60	—	" "	

Lelőhely — Fundort	Neme Geschlecht	Kelte Datum	Hossza	Súly	Gyomortartalom Mageninhalt
			Länge	Gewicht	
			cm	dkgr	
Helmec	♂	1920. II. 27.	58	54	Microtus arvalis
"	♂	1920. II. 27.	61	—	" "
Ungvár	♂	1920. III. 2.	60	—	" "
Helmec	♂	1920. III. 3.	59	—	" "
Daróc	♂	1920. X. 10.	60·5	—	üres — leer
Lehóc	♂	1920. XI. 9.	60	—	Microtus arvalis
Radvác	♂	1920. XI. 22.	58	—	" "
Bervinkes	♂	1921. I. 16.	58	—	üres — leer
Szolyva	♂	1921. II. 27.	60	—	" "
Helmec	♀	1922. I. 21.	63	72	" "
Ungvár	♂	1922. II. 10.	62	—	Mus decumanus
Komoróc	♂	1922. II. 16.	63	—	Passer montanus
Mínaj	♂	1922. II. 27.	59	—	" "
Tarnóc	♀	1922. IX. 30.	63	85	Microtus arvensis
Eszeny	♂	1922. X. 2.	60·5	72	" "
Beregszász	♂	1922. X. 11.	62	—	" "
Dolha	♀	1922. X. 20.	59	—	üres — leer
Poroskó	♂	1922. XI. 13.	60	62	Mus agrarius
Radvác	♀	1922. XI. 15.	65	105	Microtus arvensis
Ungvár	♂	1922. XI. 20.	59	—	Passer domesticus
"	♂	1922. XI. 30.	60	—	" "
Hosszumező	♀	1922. XII. 9.	63·5	108	Microtus arvalis
Németi	♂	1922. XII. 14.	60	—	" "
Ungvár	♂	1923. I. 12.	60	64	Mus decumanus
Lastomér	♂	1923. I. 13.	62	—	üres — leer
Daróc	♂	1923. I. 15.	59	—	Microtus arvalis
Baranya (Ung)	♂	1923. I. 17.	60·5	—	üres — leer
"	♀	1923. I. 17.	63	—	Microtus arvalis
Helmec	♀	1923. I. 21.	62	82	" "
Bozos	♂	1923. II. 8.	60·5	65	Corvus frugilegus
Gorond (Latorca)	♀	1923. II. 8.	64	112	Microtus arvalis
Ungvár	♂	1923. II. 11.	60	—	Passer domesticus
"	♂	1923. II. 16.	62	—	Mus decumanus
Bozos	♀	1923. II. 19.	62	89	Passer montanus
Csap	♂	1923. III. 7.	60	—	üres — leer
Nagyszőlős	♀	1923. IV. 17.	63	102	Rana esculenta
Csicsér	♀	1923. IV. 20.	61	105	" "

Beobachtungen über die Uraleule.

VON ALEXANDER HRABÁR.

Die Uraleule ist in dem Flachlande in der Umgebung von Ungvár ein häufiger Wintergast. Meiner Ansicht nach sind dies alle Karpathen-Vögel und stammen dieselben ebenso von den Nordhängen als auch von den Südhängen der Karpathen. Als ein äusserst wetterfester Vogel wird die Uraleule eigentlich nicht durch die Kälte dazu veranlasst ihre beliebten Buchenbestände zu verlassen, sondern ausschliesslich durch den Nahrungsmangel. Der Winter 1923/24 z. B. war von beispielloser Härte und ausserordentlich schneereich, dennoch erhielt ich nicht eine einzige Uraleule, weil in den höheren Lagen der Karpathen Mäuse in grosser Menge vorhanden waren.

Die Nahrung ist fast dieselbe wie die Nahrung des Waldkauzes. Diesbezüglich verweise ich auf die Statistik im ungarischen Texte p. 167—169. in welchem sämtliche Uraleulen angeführt sind, welche ich auf ihren Mageninhalt hin seit 1905 untersuchen konnte. Die Nahrungtiere sind hauptsächlich Mäuse und Wühlmäuse, hin und wieder ein Sperling oder ein Eichelhäher. Es ist hieraus ersichtlich dass dieser schöne und interessante Vogel zugleich auch ausserordentlich nützlich ist und weitestgehende Schonung verdient. Meinerseits möchte ich sämtliche Eulen unter Schutz stellen, weil die einzige Eule welche die Jagd schädigt, nämlich der Uhu im Aussterben ist, und deshalb als Naturdenkmal geschützt werden sollte.

Die Uraleule nistet vom Frühjahr bis Mitte Sommer in verschiedenen Zeitpunkten in den Ur-Buchenbeständen des Ungvárer Gebirges. Am 17 Mai 1906 beobachtete ich ober Ungvár in der Stinatoria 3 schon flügge Jungen, welche bei meiner Annäherung in verschiedenen Richtungen auseinander stoben. Der Muttervogel stiess mit schrillum „Kweck-Kweck“ auf mich zu und war mein Kopf das Ziel seines Angriffes. Als ich mich entfernte folgte sie mir noch lange Zeit von einem Baume auf den anderen fliegend.

Mitte August 1920 beobachtete ich im Ostra Gebirge oberhalb Szereďnye eine Uraleule, welche ihre noch nicht flüggen Jungen atzte.

Während der Brutzeit sind sie ständig wach und rührig, zur Winterzeit beginnen sie erst spät nachmittags die Jagd.

In der Gefangenschaft zeigten sich die alten Weibchen anderen mit ihnen zusammengespernte Raubvögel gegenüber äusserst aggressiv. Als ich eine mit einem zahmen *Aquila pomarina* in einem geräumigen Stall zusammenspernte, fiel sie sofort über denselben her und schlitzte ihm den Kropf auf. Dieses Exemplar konnte mit keinem anderen Raubvogel zusammengesperrt werden. Die Stimme dieses Exemplares hörte ich nur

ein einzigesmal. Es war ein heiseres langgezogenes Heulen. Ein anderes starkes Weibchen liess seine Stimme öfters hören, besonders zur Frühjahrszeit. Das dreisilbige tiefe knurrende „whuuu-whu-whu“ erinnerte lebhaft an das Rucksen der Ringeltaube.

A küszvágó-csér (*Sterna hirundo* L.) kétszeri költése 1923-ban.

Irtta: CERVA A. FRIGYES.

1923. augusztus 27-én KOLERITS BÉLA Balatonlelléről néhány egészen fiatal küszvágó-csért hozott hozzám, köztük 2 pelyheset is, amelyek 6—7 naposak lehettek. Kérdésemre elmondta, hogy egy hete még tojások voltak és most még tömérdek pelyhes fióka látható a lellei határban. Minthogy e madár ily késői költését sem nem tapasztaltam, sem a szakirodalomban említve nem találtam, az említett fészkelőhely felkeresését határoztam el.

Augusztus 31-én érkeztem KOLERITS B. társaságában Lellére, ahol a tógazdasági intéző, SZTRUHÁK JÓZSEF fogadott és kalauzolt a fészektelepre. Alig szálltunk a csónakba, már is egész tömege repült fel a madaraknak. A mesterséges halastavakon, valamint a berek víztükrein százával nyüzsögtek a szárcsák. Több vörös- és szürkegém gázolt a partokon s egy pocgém is elénk került. Több búbos vöcsök is bukdácsolt a csónak közelében, továbbá néhány csörgő- és bójti-réce, valamint egy csapat nyárilúd szállott el fölöttünk. A partok felől a piroslábu cankó ismeretes hangja szállt felénk, arra repült 2 középsárszalonka és ott futkostak a bibicek kis csapatai.

Végre megérkeztünk a csérek fészektelepeire. Ezek kisebb-nagyobb lápszigetek, amelyek csak nyáron emelkednek a víz fölé. Ezekben a csak gyér növényzetű szigeteken volt a csérek második költése. Gazdám riasztólövésére csaknem ezer csér rebent fel és szálldosott rikácsolva. Alig léptünk az egyik szigetre és máris elég fiókát sikerült megfognunk. A már szárnyrakelt fiókák e közben repülve iparkodtak tova, míg a még nem repülősek a víz felé futottak és ügyesen úszva menekültek.

45 év alatt gyakran láttam már e madár fészektelepeit, de még megközelítőleg sem volt egyik is oly népes, mint ez a lellei. Gazdám közlése szerint az első költést e madarak ezrei végezték. A fiókák június második felében keltek ki a fészkekben, amelyek csak csekély mélységűek voltak és a tó partjain készültek. Minthogy pedig a tógazdaságot a haltenyésztés érdekében szigorúan őrzik, a fészkelő madarak is megmenekültek a tojásszedőktől. Gazdám észlelete szerint továbbá az első költésbeli fiókákat gyakran földigilisztákkal etették szüleik. A 80-as évek elején egy kicsiny,